

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

BESIGHEIDSTUDIES

2018

PUNTE: 300

TYD: 3 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 14 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur voordat die vrae beantwoord word.

- Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings en dek al VIER hoofonderwerpe.
 AFDELING A: VERPLIGTEND
 AFDELING B: Bestaan uit VYF vrae
 Beantwoord enige DRIE van die vyf vrae in hierdie afdeling.
 AFDELING C: Bestaan uit VIER vrae
 Beantwoord enige TWEE van die vier vrae in hierdie afdeling.
- Lees die instruksies vir elke vraag aandagtig deur en neem deeglik kennis van wat vereis word.
- Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is. GEEN punte sal toegeken word vir antwoorde wat verkeerd genommer is NIE.
- Behalwe waar ander instruksies gegee word, moet antwoorde in volsinne wees.
- Gebruik die puntetoekenning en aard van elke vraag om die lengte en diepte van 'n antwoord te bepaal.
- Gebruik die tabel hieronder as 'n gids vir punte- en tydtoekenning wanneer jy elke vraag beantwoord.

AFDELING	VRAAG	PUNTE	TYD (minute)
A: Objektiewe tipe vrae VERPLIGTEND	1	40	30
B: VYF direkte/indirekte tipe vrae KEUSE: Beantwoord enige DRIE.	2	60	30
	3	60	30
	4	60	30
	5	60	30
	6	60	30
C: VIER opsteltipe vrae KEUSE: Beantwoord enige TWEE.	7	40	30
	8	40	30
	9	40	30
	10	40	30
TOTAAL		300	180

- Begin die antwoord op ELKE vraag op 'n NUWE bladsy, bv. VRAAG 1 – nuwe bladsy, VRAAG 2 – nuwe bladsy, ens.
- Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
- Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.10) in die ANTWOORDEBOEK, bv. 1.1.11 B.

1.1.1 Hierdie Wet reguleer die implementering van regstellende aksie wanneer besighede nuwe aanstellings maak:

- A Wet op Verbruikersbeskerming, 2008 (Wet 68 van 2008)
- B Wet op Gelyke Indiensneming, 1998 (Wet 55 van 1998)
- C Wet op Breëbasis- Swart Ekonomiese Bemagtiging, 2003 (Wet 53 van 2003)
- D Wet op Arbeidsverhoudinge, 1995 (Wet 66 of 1995)

1.1.2 Yashika Supermark het ... beheer oor uitdagings wat verband hou met hul visie- en missiestelling.

- A volle
- B geen
- C beperkte
- D 'n bietjie

1.1.3 Dit is verpligtend vir ... om 'n algemene jaarvergadering vir hulle aandeelhouders te hou.

- A Shark Tale Algemene Handelaars (Edms.) Bpk.
- B Shrek Building Appliances BK
- C Incredible Toy Store Bpk.
- D Healthy Living MSW

1.1.4 Hierdie aspek moet in gedagte gehou word wanneer 'n multimedia-aanbieding ontwerp word:

- A Berei voor vir die terugvoersessie
- B Dek 'n groot hoeveelheid inligting
- C Behou oogkontak met die gehoor
- D Kies relevante prente

1.1.5 Thrums Handelaars het hulle gebou vir R80 000 verseker. Die werklike waarde van die gebou is R100 000. Skade van R50 000 is deur 'n brand veroorsaak. Wat sal die vergoeding vir die verlies wees?

- A R100 000
- B R80 000
- C R62 500
- D R40 000

- 1.1.6 Besighede gebruik spandinamiekteorieë om ...
- A totale tevredenheid te bevorder.
 - B take volgens spanlede se rolle toe te wys.
 - C take aan spanlede met dieselfde persoonlikhede toe te wys.
 - D mededinging in spanne aan te moedig.
- 1.1.7 Wanneer verskille tussen werknemers in die werkplek opgelos word, moet bestuur die ...
- A werker wat geaffekteer word, afdank.
 - B blaam verskuif.
 - C oorsake van die konflik aanpak.
 - D moeilike werker oorplaas.
- 1.1.8 Die proses wat 'n senior bestuurder gebruik om die beste oplossing te kies, staan as ... bekend.
- A probleemoplossing
 - B roetinedenke
 - C besluitneming
 - D dinkskrum
- 1.1.9 'n Raamwerk wat besighede gebruik om sleutelprosesse te bestuur om goeie standaarde te behou:
- A Gehaltebeheer
 - B Gehaltebestuurstelsel
 - C Gehaltebestuur
 - D Gehalteprestasie
- 1.1.10 Die proses om die vyf geskikste kandidate vir die pos te kies, staan as ... bekend.
- A onderhoud
 - B werwing
 - C referentekontrolle
 - D kortlyssamestelling
- (10 x 2) (20)

- 1.2 Voltooi die volgende stellings deur die woord(e) in die lys hieronder te gebruik. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

skuldbriefhouers; Jung; administrasie; beskrywing; rente; Belbin; dividend; bemarking; aandeelhouers; spesifikasie

- 1.2.1 Die pos-... omskryf die minimum vereistes van 'n vakante pos.
- 1.2.2 'n Beloning wat aan aandeelhouers uit die winste van die besigheid uitbetaal word, staan as ... bekend.
- 1.2.3 Beleggers wat geld aan 'n maatskappy leen, word ... genoem.
- 1.2.4 Die ... teorie is gebaseer op die idee dat mense met voorkeure vir sekere ingesteldhede en funksies gebore word.
- 1.2.5 Om besigheidsinligting by te werk, is die verantwoordelikheid van die ...-funksie. (5 x 2)

(10)

- 1.3 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by 'n term in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–J) langs die vraagnommers (1.3.1 tot 1.3.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.3.6 K.

KOLOM A		KOLOM B	
1.3.1	Wet op Verbruikers-beskerming	A	nuwe kandidate bring nuwe talente en idees na die besigheid
1.3.2	Leerderskap	B	verplig besighede om slegs op die verhoging van winsgewendheid te fokus
1.3.3	Drievoudige sleutelaspekte	C	'n vakante pos wat op die kennisgewingbord en in die nuusbriewe van die besigheid geadverteer word
1.3.4	Eksterne werwing	D	verbruikers kan klagtes by die Nasionale Kredietreguleerder indien
1.3.5	Nasionale Vaardigheids-ontwikkelingstrategie	E	verkryging van vaardighede sonder om 'n formele kwalifikasie te ontvang
		F	sluit aksieplanne in om te verseker dat die vlak van naskoolse onderwys en opleiding verbeter
		G	'n raamwerk wat as riglyn vir verantwoordelike en volhoubare sakepraktyke dien
		H	stipuleer dat besighede nie goedere teen onregverdige pryse mag bemark of verkoop nie
		I	'n raamwerk wat die vlakke van beroepskwalifikasies klassifiseer
		J	sluit praktiese werkservaring as deel van die opleiding in

(5 x 2)

(10)

TOTAAL AFDELING A:**40**

AFDELING B

Beantwoord ENIGE DRIE vrae in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die VRAAGNOMMER van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op ELKE vraag moet op 'n NUWE bladsy begin, bv. VRAAG 2 op 'n NUWE bladsy, VRAAG 3 op 'n NUWE bladsy, ens.

VRAAG 2: BESIGHEIDSOMGEWINGS

- 2.1 Noem enige VIER kragte van Porter se Vyf Kragte-model. (4)
- 2.2 Beskryf in hooftrekke die rol van SOOO's ('SETAs') in die ondersteuning van die Wet op Vaardigheidsontwikkeling, 1998 (Wet 97 of 1998). (10)
- 2.3 Identifiseer die pilaar van die Wet op Breëbasis- Swart Ekonomiese Bemagtiging (BBSEB), 2003 (Wet 53 van 2003) waaraan Mpho Ouditeure in ELK van die stellings hieronder voldoen het:
- 2.3.1 Mpho Ouditeure gebruik Themba Shuttle se dienste om hulle werknemers te vervoer.
- 2.3.2 Hulle het skootrekenaars aan skole in landelike gebiede geskenk.
- 2.3.3 'n Leerderskapprogram is aan al hulle werknemers gebied.
- 2.3.4 Mpho Ouditeure het twee swart vrouens as hoofde van verskillende departemente bevorder.
- 2.3.5 Hulle het die Bakwena-gemeenskap genooi om aandele in hulle maatskappy te koop. (10)
- 2.4 Onderskei tussen *produkontwikkeling* en *markontwikkeling*. (8)
- 2.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

MANGO GROOVE VERVAARDIGERS (MGV)

Mango Groove Vervaardigers het 50 werkers aangestel om kantoormeubels te vervaardig. MGV het nie beskermende klere en toerusting aan hulle werknemers verskaf nie. Gert het sy arm permanent beseer terwyl hy met 'n masjien gewerk het. MGV het hom aangeraai om nie die besering aan te meld nie aangesien hulle nie die nodige voorkomingsmaatreëls, volgens die Wet, getref het nie.

- 2.5.1 Noem die Wet wat MGV in die scenario hierbo oortree het. (2)
- 2.5.2 Bespreek die negatiewe impak van die Wet, wat in VRAAG 2.5.1 geïdentifiseer is, op MGV. (8)

2.6 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

SUPER ENERGIE HANDELAARS (SEH)

Super Energie Handelaars produseer mieliemeel en sagte kitspap. Hulle koop hulle grondstowwe by Early Bird Mielieplaas wat soms nie voorraad het nie. SEH-werknemers is gereeld afwesig van die werk. Die plaaslike regering het die bestuur van SEH beveel om hulle produkte by die Suid-Afrikaanse Buro vir Standaarde te registreer.

2.6.1 Noem die besigheidsektor waarin Super Energie Handelaars handel dryf. (1)

2.6.2 Identifiseer DRIE uitdagings vir SEH se besigheid en klassifiseer ELKE uitdaging volgens die besigheidsomgewing.

Gebruik die tabel hieronder om hierdie vraag te beantwoord.

UITDAGING	BESIGHEIDSOMGEWING
(a)	
(b)	
(c)	

(9)

2.7 Analiseer die impak van die Nasionale Kredietwet, 2005 (Wet 34 van 2005) op besighede. (8)

[60]

VRAAG 3: BESIGHEIDSGELEENTHEDE

3.1 Noem enige VIER tipes voordele van die Werkloosheidsversekeringsfonds (WVF). (4)

3.2 Identifiseer die tipe voorkeuraandeel wat deur ELK van die stellings hieronder voorgestel word.

3.2.1 Aandeelhouders is daarop geregtig om in enige surpluswinste te deel. (2)

3.2.2 Aandeelhouders word vir vorige dividende vergoed wat nie uitbetaal is nie omdat winste te laag was om dividende te verklaar. (2)

3.3 Noem DRIE ander soorte voorkeuraandele. (6)

3.4 Verduidelik die funksies van die Johannesburgse Sekuriteitebeurs (JSE). (8)

3.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Z EN Q PROKUREURS (Z&Q)

Zama en Quinton is gekwalifiseerde prokureurs wat 'n besigheid, met die naam Z en Q Prokureurs, begin het wat geen kontinuïteit het nie. Hulle wil hulle besigheid na 'n maatskappy met persoonlike aanspreeklikheid omskakel.

3.5.1 Noem die ondernemingsvorm wat Zama en Quinton tans bedryf. Ondersteun jou antwoord deur uit die scenario hierbo aan te haal. (3)

3.5.2 Beskryf die suksesfaktore van die ondernemingsvorm wat in VRAAG 3.5.1 geïdentifiseer is en dié van 'n maatskappy met persoonlike aanspreeklikheid.

Gebruik die tabel en kriteria hieronder om hierdie vraag te beantwoord.

KRITERIA	ONDERNEMINGS- VORM GEÏDENTIFISEER (3.5.1)	MAATSKAPPY MET PERSOONLIKE AANSPREEKLIKHEID
(a) Bestuur		
(b) Belasting		
(c) Verdeling van winste		

(12)

3.6 Bespreek die *transformasionele leierskapsteorie*. (6)

3.7 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

AYISHA SE AANBIEDING

Ayisha het haar verkoopsyfers aan verskillende belanghebbendes gebied. Sy het aan die einde van haar aanbieding seker gemaak dat geen lid van die gehoor die besprekings oorheers nie. Sy het verskoning gevra vir 'n fout in haar aanbieding en het erkenning aan goeie vrae gegee.

3.7.1 Haal DRIE maniere uit die scenario aan waarop Ayisha na haar aanbieding op vrae gereageer het. (3)

3.7.2 Gee Ayisha raad oor ander maniere om na 'n aanbieding op vrae te reageer. (8)

3.8 Bespreek die volgende faktore wat in ag geneem moet word wanneer beleggingsbesluite geneem word.

3.8.1 Inflasie (2)

3.8.2 Beleggingstydperk (2)

3.8.3 Opbrengs op belegging (2)

[60]

VRAAG 4: BESIGHEIDSROLLE

- 4.1 Noem DRIE King-kode-beginsels van goeie korporatiewe bestuur. (3)
- 4.2 Noem DRIE oorsake van konflik in die werkplek. (3)
- 4.3 Identifiseer die diversiteitskwessie wat Nedlim Bpk. in ELKE stelling hieronder aangepak het:
- 4.3.1 Nedlim Bpk. bied 'n spyskaart aan wat vir verskillende bevolkingsgroepe voorsiening maak.
- 4.3.2 Die personeel bestaan uit jong en ou mense.
- 4.3.3 Daar is spesiale geriewe vir fisies gestremde werknemers.
- 4.3.4 Nedlim Bpk. het 'n tolk aangestel sodat alle werknemers kan verstaan wat tydens vergaderings gesê word. (8)
- 4.4 Onderskei tussen *korporatiewe maatskaplike verantwoordelikheid* en *korporatiewe maatskaplike investering*. (4)
- 4.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

DROOMSPAN (DS)

Droomspan is 'n groep gegradueerde rekenaarwetenskap-studente wat 'n navorsingsprojek wil onderneem. Hulle was tydens hulle eerste vergadering gemaklik met mekaar.

- 4.5.1 Identifiseer die spanontwikkelingsfase wat op die scenario hierbo van toepassing is. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario aan te haal. (3)
- 4.5.2 Bespreek DRIE ander fases van spanontwikkeling. (9)
- 4.5.3 Gee DS se spanleier raad oor die gevolge van gelykheid, respek en waardigheid op besighede. (6)
- 4.6 Verduidelik die korrekte prosedure om griewe in die werkplek te hanteer. (8)
- 4.7 Beveel maniere aan waarop besighede tot die welstand van hulle werknemers kan bydra. (8)
- 4.8 Stel TWEE strategieë voor wat besighede kan gebruik om die volgende onetiese kwessies te hanteer:
- 4.8.1 Seksuele teistering (4)
- 4.8.2 Prysbeplanning in landelike gebiede (4)

[60]

VRAAG 5: BESIGHEIDSBEDRYWIGHED

- 5.1 Noem SES aspekte wat by 'n induksieprogram ingesluit moet word. (6)
- 5.2 Beskryf in hooftrekke die keuringsprosedure as 'n aktiwiteit van die menslikehulpbron-funksie. (6)
- 5.3 Beskryf die rol van die aansoeker/applikant gedurende 'n onderhoud. (8)
- 5.4 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

EZWENI MEUBILEERDERS (EM)

Ezweni Meubileerders het Themba en Thoko as verkoopsbestuurders aangestel. Hulle word albei betaal volgens die aantal eenhede verkoop. Hulle geniet ook byvoordele wat deur EM aangebied word.

- 5.4.1 Identifiseer die metode wat deur EM gebruik word om Themba en Thoko se salarisse te bepaal. Motiveer jou antwoord deur uit die scenario aan te haal. (3)
- 5.4.2 Evalueer die impak van byvoordele op besighede. (8)
- 5.5 Verduidelik die verskil tussen *gehalteprestasie* en *gehaltebestuur*. (4)
- 5.6 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

NAIDOO SPESERYE (NS)

Naidoo Speserye is 'n groot besigheid wat spesialiseer in die verkoop van verskillende soorte speserye. Die bestuur van NS versoek altyd hulle kopers om 'n vraelys oor die gehalte van hulle produkte en dienste in te vul.

NS het hulle gehaltesirkels versoek om voorstelle te maak oor hoe om die gehalte van hulle produkte te verbeter. Werknemers word ook versoek om nuwe en innoverende idees te bring oor hoe om die behoeftes van die kliënte te bevredig.

- 5.6.1 Haal DRIE stellings uit die scenario hierbo aan en koppel ELKEEN aan 'n spesifieke element van totale gehaltebestuur (TGB).

Gebruik die tabel hieronder om hierdie vraag te beantwoord.

STELLING UIT DIE SCENARIO	TGB-ELEMENTE

- 5.6.2 Bespreek die belangrikheid van gehaltesirkels in TGB. (8)
- 5.7 Stel maniere voor waarop besighede die gehalteprestasie in die aankoopfunksie kan verbeter. (8)

[60]

VRAAG 6: DIVERSE/ALLERLEI ONDERWERPE**BESIGHEIDSOMGEWINGS**

- 6.1 Identifiseer die tipe besigheidstrategie wat in ELK van die stellings hieronder geïllustreer word.
- 6.1.1 Alex Klerevervaardigers het Klas Klerekleinhandelaars vir effektiwiteit en winsgewendheid oorgeneem.
- 6.1.2 Moyeni Supermarkte in Potchefstroom het die pryse van hulle produkte verlaag om verkope te verhoog.
- 6.1.3 Eksklusiewe Boeke het hulle besigheid uitgebrei deur skryfbehoeftes te verkoop om nuwe klante te lok. (6)
- 6.2 Bespreek die impak van die Wet op Arbeidsverhoudinge, 1995 (Wet 66 van 1995) op besighede. (8)

BESIGHEIDSGELEENTHEDE

- 6.3 Onderskei tussen *beperkte* en *onbeperkte* aanspreeklikheid. (4)
- 6.4 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

RETHABILE OPLEIDING EN LOGISTIEK (ROL)

Rethabile Opleiding en Logistiek het hulle getal kliënte laat toeneem as gevolg van die gehalte van die dienste wat deur die besigheid gelewer word. ROL se bestuur het die bank aangesê om hulle belegging te bestuur in 'n diverse portefeulje wat deur 'n spesialis bestuur word.

- 6.4.1 Identifiseer die tipe beleggingsopsie wat op die scenario hierbo van toepassing is. (2)
- 6.4.2 Bespreek die voordele van die tipe belegging wat in VRAAG 6.4.1 geïdentifiseer is. (6)
- 6.5 Identifiseer die tipe verpligte versekering wat op ELKE stelling hieronder van toepassing is.
- 6.5.1 Nathalie het haar been gebreek toe haar motor teen 'n ander motor gebots het en sy eis vergoeding. (2)
- 6.5.2 Piet het sy werk as gevolg van aflegging verloor en hy eis vergoeding by die Departement van Arbeid. (2)

BESIGHEIDSROLLE

- 6.6 Noem enige VIER soorte probleemoplossingstegnieke. (4)
- 6.7 Bespreek die voordele van kreatiewe denke in die werkplek. (6)
- 6.8 Stel maniere voor waarop professionele, verantwoordelike, etiese en effektiewe besigheidspraktyke uitgevoer moet word. (6)

BESIGHEIDSBEDRYWIGHED

- 6.9 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

NIVEN GEROOSTERDE HOENDER (NGH)

Niven Geroosterde Hoender (NGH) het geroosterde hoender aan 'n verskeidenheid klante verkoop. NGH was bekend vir die hoë gehalte van hulle hoender en het 'n groot marktaandeel gehad. Die bestuur van NGH het toe die implementering van sekere totale gehaltebestuur(TGB)-elemente afgeskeep. NGH het slegte publisiteit gekry as gevolg van die lae gehalte van sommige produkte. Hulle winste het ook gedaal wat daartoe gelei het dat beleggers hulle geld onttrek het.

- 6.9.1 Haal TWEE gevolge van die swak implementering van TGB deur NGH uit die scenario hierbo aan. (2)
- 6.9.2 Verduidelik die impak indien besighede TGB swak implementeer, behalwe dit wat in VRAAG 6.9.1 genoem is. (6)
- 6.9.3 Gee NGH raad oor die voordele van 'n goeie gehaltebestuurstelsel. (6)
- [60]**

TOTAAL AFDELING B: 180

AFDELING C

Beantwoord ENIGE TWEE vrae in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die VRAAGNOMMER van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op ELKE vraag moet boaan 'n NUWE bladsy begin, bv. VRAAG 7 op 'n NUWE bladsy, VRAAG 8 op 'n NUWE bladsy, ens.

VRAAG 7: BESIGHEIDSOMGEWINGS (BESIGHEIDSTRATEGIEË)**ZYL VERVAARDIGERS (ZV)**

ZV spesialiseer in die vervaardiging van manskler. Die besigheid sukkel om hulle krediteure te betaal as gevolg van die hoë inflasiekoers. ZV moet die strategiese bestuursproses uitvoer om die beste strategie te ontwikkel wat hulle sal help om die uitdagings in die makro-omgewing te oorkom.

Skryf 'n opstel oor die strategiese bestuursproses. Sluit die volgende aspekte by jou antwoord in:

- Beskryf in hooftrekke TWEE aspekte wat gedurende die aanvanklike fases van die strategiese bestuursproses in ag geneem moet word.
- Verduidelik hoe ZV die PESTWO-model kan toepas om die uitdagings in die makro-omgewing te hanteer.
- Beskryf DRIE soorte verdedigingstrategieë wat besighede kan gebruik om uitdagings in die besigheidsomgewing te hanteer.
- Gee ZV raad oor die stappe wat hulle moet oorweeg wanneer hulle strategieë evalueer.

[40]**VRAAG 8: BESIGHEIDSGELEENTHEDE (BESTUUR EN LEIERSKAP)**

Bestuurders en leiers het besef dat hulle beide bestuurs- en leierskapsvaardighede vir suksesvolle besigheidsgeleentheid nodig het. Hulle stem ook saam dat persoonlike ingesteldheid 'n belangrike rol in die bevordering van goeie spangees speel.

Met verwysing na die stelling hierbo, skryf 'n opstel oor die volgende aspekte:

- Gee DRIE verskille tussen *leierskap* en *bestuur*.
- Bespreek die rol van persoonlike ingesteldheid in suksesvolle leierskap.
- Analiseer die impak van *demokratiese* en *laissez-faire/vrye teuels*-leierskapstyle op besighede.
- Beveel situasies aan waar die bogenoemde leierskapstyle in die werkplek toegepas kan word.

[40]

VRAAG 9: BESIGHEIDSROLLE (EKONOMIESE REGTE EN OMGEWINGS-KWESSIES)

Besighede moet verseker dat die ekonomiese regte van werknemers ten alle tye nagekom en gerespekteer word. Werknemers het egter ook 'n verantwoordelikheid om, met die ondersteuning van die gesondheids- en veiligheidsverteenwoordigers, die werksomgewing te beskerm.

As 'n spesialis in ekonomiese-regte- en omgewingskwessies, gee aandag aan die volgende aspekte in jou opstel:

- Beskryf in hooftrekke die ekonomiese regte van werknemers in die werkplek.
- Verduidelik die verantwoordelikhede van werkgewers en werknemers in die beskerming van die werksomgewing.
- Bespreek die rolle van gesondheids- en veiligheidsverteenwoordigers om die werksomgewing te beskerm.
- Stel maniere voor waarop besighede die omgewing en menslike gesondheid in die werkplek kan beskerm.

[40]**VRAAG 10: BESIGHEIDSBEDRYWIGHED (MENSLIKE HULPBRONNE)****TOMMY FINANSIËLE DIENSTE (TFD)**

Tommy Finansiële Dienste spesialiseer in rekeningkundige en belastingdienste en is op soek na 'n ervare rekenmeester in die besigheid. Daar sal van die nuwe werknemer verwag word om 'n indiensnemingskontrak te teken en om geplaas te word waar hy/sy doeltreffend sal funksioneer. Die nuwe werknemer sal ook indiensopleiding moet ondergaan.

Hou die scenario hierbo in gedagte en skryf 'n opstel oor die volgende aspekte:

- Bespreek die impak van interne werwing op besighede.
- Verduidelik die regsvereistes van 'n indiensnemingskontrak aan TFD.
- Gee TFD raad oor die korrekte plasingprosedure.
- Brei uit oor die implikasies van die Wet op Vaardigheidsontwikkeling, 1998 (Wet 97 van 1998) vir die menslikehulpbron-funksie.

[40]

TOTAAL AFDELING C:	80
GROOTTOTAAL:	300